

La Veu de Tortosa

SETMANARI REGIONALISTE

«VERGONYA ETERNA A AQUELLS QUE DESPRECIANT SÓN IDIOMA ALABAN LO DELS ALTRES». — Dante.

LA CASA PAYRAL

Al pretendre contestar, el senyor president del Consell de ministres, al magistral y patriotich discurs del doctor Robert, feu, entre altres afirmacions migradas y destituidas de fundament, la de que 'l regionalisme solís el demana Barcelona; y que las demás provincias catalanas prefereixen dependre de Madrid, y no, anar unidas y agermanadas ab aquella.

Es una afirmació que creyém del tot errada y sense solta, filla, sens dubte, de confondre als pobles de Catalunya, quals aspiracions, sempre nobles y enlayradas, no poden deixar de ser eminentment regionalistas, ab l' egoisme groller dels cacichs que hi mangonejan y 'ls explotan, y que, ab tota intenció, prefereixen ferlos dependre del centralisme de Madrid; de aquet centralisme que 'ls nodreix á n' ells y ampara llurs abusos y malesas. Aquets cacichs son els qui tenen interés en posar als pobles de Catalunya contra Barcelona, els qui voldrien dividirnos, pel compte que 'ls hi té, mes els tals, de catalans sols ne tenen el nom, son fills borts de la terra, y la representació que s' atribueixen, no té cap fonament solit ni digne.

Pera atiar més y més, els odis y rivalitats, no ja entre una regió determinada, sinó entre totes las que constitueixen l' Estat espanyol, s' ha dit també, que Catalunya havia sigut l' hereu d' Espanya. No; els hereus y hereus-escampa d' Espanya, fa anys que ho son 'ls polítics d' ofici y 'ls negociants de política que viuen ab la esquena dreta á despesas de la nació, á la qui tenen aclaparada, corsecantla com sangoneras famolencas.

Entre 'ls pobles que forman la regió catalana, no hi ha, ni hi pot haver hereus ni pubillas; tots son germans, y eix esperit de germanor que avuy hi alena sempre hi ha alenat.

Existeix al nostre tan rich com ben conservat Arxiu municipal, una colecció interessantíssima, coneguda ab el nom de *Cartas comunas originals*. Es la correspondencia que rebian els *concellers*, comensan en el sigle XIV y arribant fins al any 1715.

L' estudi d' aquesta documentació no sols serveix pera demostrar l' importancia y las extensas relacions diplomáticas d' aquella corporació y antich *Concell*, assadollat d' esperit verament democrátich, y compost d' hon-

rats menestrals que representavan al poble barceloní, y administravan els interessos de la ciutat, sinó que demostra també, eixas relacions de germanor de que suara parlavam, y que sempre han existit entre Barcelona y 'ls demás pobles de Catalunya.

Representada aquella pels honorables y zelosos *concellers*, venia á ser la casa payral de tots els catalans. Allí acudian els magistrats municipals, que ab els noms de *pahers*, *jurats*, *cónsols*, *concellers*, y altres consemblants, administravan els interessos del comú, en las demás ciutats, vilas y llochs, pera aconsellar-se y demanar ajuda y valiment, si eixían vexats en llurs drets, ó els amassava algún perill. Barcelona, com á bona germana, els hi donava, y ells li significavan son agraiment ab demostracions de afecte y consideració que contribuían á estreñyer més y més els vincles de germanor que á tots els unian.

Ab data de 15 de Mars de 1433, el *Concell* municipal de Berga enviá als síndichs Joan Pilá y Francesch Pujol pera consultar ab els *concellers* sobre una qüestió que tenia la vila ab el vescomte de Canet.

Els *cónsols* de Camprodón, á 26 de janer de 1586, demanan *concell*, com á oïdors de comptes del síndich que havian enviat á las Corts de Montsó, per haver corregut la veu de que en ditas Corts, els síndichs de las universitats havian consentit algunas cosas perjudicials pera Catalunya.

Als 4 de maig de 1590, els *cónsols* de la vila de Figueras escriuen també als *concellers*, alegrantse de las bonas noves referents á la sanitat de Barcelona, com eixa ciutat (diu la carta) *sie lo cap de Cathalunya y esta vila se pogue dir membre d' ella*.

Els *jurats* de Girona, ab data de 16 de abril de 1459 fan avinent als *concellers* que pel veguer, batlle y altres oficials reals d' aquella ciutat, els hi havia sigut comunicada certa disposició que creyan vexatoria, preguntan si 'ls hi han comunicat á n' ells y demanan son parer sobre la mateixa. També 'ls *jurats* de Girona, ab motiu d' una altra disposició dels representants de l' autoritat real, escriuen als *concellers*, ab data de 8 de febrer de 1581, consultantlos si ayal disposició estava d' acort ab las *constitucions*, *pragmáticas* y *drets municipals de la terra* y afegeixen, com *Vostres Magnificencias sien los caps mes principals della*.

Els *pahers* de Lleyda, ab carta de 22

de febrer de 1582, demanan *consell* y ajuda, ab motiu d' uns processos instruits contra ells pel *Concell* criminal.

Ab data de 4 de setembre de 1568, els *consols* de Perpinyá, escriuen als *concellers*, y trasmeten á mossén Joan Puig, burgués, pera informarlos de certa providencia presa pel lloch-tinent de Governador, *en menys preu de nostro ofici consular y desta universitat*.

Tarragona, ab carta credencial, datada el 5 d' octubre de 1581, enviá al seu *cónsol en cap*, en Francesch Freixa, pera tractar ab els *concellers*, sobre la lleuda y tot lo demás que convinga, *per lo bé y quietut de tots y conservació del bon veynatge*.

Per últim; fins els *concellers* de la Vall d' Arán, mantenian relacions ab els de Barcelona, y ab data de 12 de Maig de 1586, els hi comunican els excessos comesos pels luterans á Cominges, y tement que per la proximitat del lloch, en sigan tambe víctimas, imploran aussili y protecció.

Creuem que aquets exemples serán suficients pera posar de manifest l' esperit d' unió, concordia y fraternitat que regnava entre las municipalitats catalanas quan Catalunya era encara un poble lliure.

Ab tot, y abans d' acabar, convé fer duas observacions: Primera, que 'ls exemples citats, no son tots els que tenim recullits, y que per no allargar-nos massa ens abstenim de publicar; y ademés, han sigut trobats al atzar, y sense propòsit deliberat, durant el curs d' una investigació que tenia per únich objectiu l' estudi dels antichs sagells catalans que conté aquella correspondencia, y per consegüent, es indubtable que un exámen minuciós d' aytals documents, proporcionari valiosos y abundantíssims datos y arguments, en confirmació de la tesis que sostenim.

Y segon, qu' es precis tenir en compte que las cartas de que havém fet esment, se refereixen á una época en que ab la funesta influencia del centralisme anavan minvant las atribucions autonómicas de Catalunya, y, ab tot, Barcelona, lluny d' absorbir la vida dels demás pobles, com maquiavélicament han volgut suposar els corifeus del caciquisme, interessats en promoure y atiar odis y rivalitats entre comarcas y poblacions; Barcelona, ab els seus *concellers*, venia á ser com ja havém dit, la casa-payral dels catalans y 'l baluart de defensa de llurs drets y llibertats.

Y si aixó succeia en un temps en que ja 'ns rosegava 'l corch de la po-

lítica centralisadora de Castella, considerém lo que fara 'l dia ventrós en que pogués establirse en la regió catalana, la més complerta autonomia política y administrativa, portant á la práctica 'l programa de nostras reivindicacions, contingut en les Bases de Manresa!

Ferrán de Sagarra.

ARA VA BE

Que'l Catalanisme fa sa via y depressa, res ho demostra mes que la campanya que pera entrebancar-lo han emprés los periódichs republicans centralistas de la capital del Principat, que venen combatenlo á sanch y á foch, per tots los mitjos, siguin bons, siguin dolents, fent ara 'ls ultims esforços, pera contendrer la forta pedregada que vehuen se 'ls hi ve á sobre y que per mes que corrin, los atraparà de plé á plé axafantlos com á una cuca.—Un dels diaris que ab mes envernement combat al Catalanisme, sens dubte per lo molt que li deu escourer lo desvetllament de la gent de be, es «La Publicidad» (alias) *La Put, Put*, com li diuen ab molt bona xispa los botiguers del carrer de la Boqueria). Aquest diari porta veu dels hipocritas de totes menas, que nihuen en las patuleyas republicanas centralistas; gent que la majoria, no tenen altre Deu ni altre Patria, que viurer ab l' esquena dreta; gent que dihentse republicans, tot lo seu republicanisme es anar de brasset y fer *ali*, ab los cacichs dels partits tur-nants de la Monarquia, ab lo sant fi de poder pescar ab l' ajuda d' aquells, alguna acta de diputat canero, ó de regidor, que d' altre modo se las pintarian.... aquest diari, donchs, orgue dels Junoys, Corominas y tres ó quatre *caballeros mas*, que ningu 'ls coneixeria si no fos per lo molt bombo y llustre que 's donent ells mateixos, cada dia surt, desballestat, fora de si, (com un gos ab una llaua lligada á la cua y empaitat per la quitxalla) contra nosaltres, los catalanistes, no tenint pera nomenarnos, altre paraula que la *plagiada* dels rotatius de Madrid ¡¡Separatistas!! El bisbe separatista, lo canononge separatista, los diputats separatistas etz. etz. ¡Pobrets! L'enveja no 'ls deix viure; la popularitat dels diputats per Barcelona se 'ls hi atraganta, la treomfal rebuda que feu Barcelona tota á sos diputats fou la gota qu' ompli 'l got del

fel qu'anaven tragant de dia'n dia
¿Quan s'hi veurant ells aclamats per
tot un poble?

¿Com devian comparar los de *La Put, Put* la rebuda dels nostres, ab la que 'ls feu al seu idol, quant tornà de Cuba? No es estrany, donchs, que tot ho signem per ells: carlins, neurotics separatistas y no sabem quantes coses mes; perque, francament, moltes vegades ens en diu tantes, que fins ens han arribat á fernos creurer que no es la por ja lo que 'ls inspira sino que, abatuts y arreconats ploren tots ells cercant l' edifici que se 'ls enruna.

E. B.

LO NEN Lluïset Cantero y Maymó

Lo dimecres á les cinch, després de traydora enfermetat, deixá d' existir lo candorós nen Lluïset Cantero y Maymó, fill del meu distingit amic y company En Emili Cantero y Hernandez.

¡Tal vegada Deu l' ha volgut al cel pera engrossar lo número d' angels de que está rodejat á tot' hora, lo nostre Redemptor!

¡Pobre Lluïset!... No puch recordá sens enternirme, son parlat tan hermós, picaresch é intencionat.

Apènes habia cumplert sis anys y ja es veyá tal desenrotllo en la seva imaginació, y tanta intenció en les seves atinades paraules, que la Germana encarregada de la seva instrucció primaria, tenia ordre de les Superiores de no forsarli la ensenyansa de les primeres lletres; lo qual feya preveure en ell, un jove de inmillorables condicions en lo pervindre.

Desgraciadament tan consoladós auguris, ens els ha arrebatat la mort ab sa dalla crudel.

Reb, amic Cantero, la meva adhesió al condol que en aquets moments, tan á tu com á la teva familia, vos té envollcallats en un mar de tristesa, y Deu vos dongui la resignació cristiana pera suportá un cop tan fort, com es veure desapareixe pera sempre d' entre 'ls brassos del pare, al fill únich, en la precisa edat que fan més goig.

Manel Montagut.

Tortosa, Agost de 1901.

CUADRET D' ESTIU

Es cert que 'l Juliol es calent. Los raigs de sol cauhen perpendicularment y produhexen una sensació de calor que ben dificil es trobar un remey radical que 'ns lliuri de sos molestosos efectes.

Las familias que poden s' en van á Sant Vicens ahont vivint á la platja y prenent repetits banys logran, encar que no crech que del tot, estuviarse las gotas de suhor que 'l pobre treballador, vulgas, no vulgas, ha de llensar damunt la fenyá, fruyt del seu treball. Altres, y aixó ho fan la mellor part, marxan cap al bosch, al más etc.

Peró aquells á qui jo 'm referesch no van á Sant Vicens ni al bosch; ho tenen molt més aprop.

Veusaquí, donchs, que 'n Ramonet, fill d' un pagés un xich aconudat reuni uns quants companys y 'ls engrescá per anarsen al riu á pendre banys d' aygua dolca. Se reuniren al carrer bon troc lluny de las sevas casas y comensaren á discutir sobre l' hora y 'l gort ahont havian d' anar, molts van parlar, més sols en Ramonet qui semblava que tenia entre ells certa superioritat, fou escoltat.

—Avuy á dos quarts de cinch tots al Portal-Nou exclamá—y des d' allí al gort del abalc.

—¡Just!, ¡al gort del abalc! ¡exclamaren tots á una.

A dos quarts de cinch de la tarde (á dos quarts de disset, cumpliren tots lo compromís presentantse al Portal-Nou y d' allí emprengueren lo cami envers lo riu. Mitja hora més tart s' estavan despullant tots á la vora de l' aygua del gort del abalc.

—¡Es freda!, digné mullantse 'l peu, en Llorenset, un bordegás de catorce anys, ab uns ulls vius que crech que haurian vist fins lo que hi havia sota l' aygua.

—¡Ca, home, ca!, contestá un altre, ficathi, y al cap d' un minut la trovarás més calenta que las entranyas.

En aqueixas conversas y en altrás semblants, s' anaren despullant y cinch minuts després, estavan tots nadant tranquilament.

Anaren nadant, cansantse y sortint, més lo Ramonet, no volgué sortir encara;—es massa aviat,—deya—si fa cinch minuts que hi he entrat—y 'l trappas havia sigut lo primer de ficarshi.

Més, veusaquí que un d' ells, vegé que venia un home pel cami, á cavall d' un ruch, tot corrent per aquí en avall, si més ni menys que si l' atrapesen.

Era 'l pare de 'n Ramonet qui trovantlo á faltar se pensá desseguida hont podia ésser,—¡hont vols que siga?—deya 'l pobre home—¡á nadar! ¡jo 'l flich al xicot! ¡fins un dia que tindrà un escarment,—y exclamantse aixi anava 'l pobre pagés, cami avall, fins á deixá 'l cami y agafar una dressera que conduhia al gort mateix del abalc.

Al arribarhi vegé uns quants baylets, corrent riu avall, un dels quals anava encara despullat á punt de pendre un bany.

—¡Mira si n' hi havia,— exclamá 'l pobre home,—no ho he errat pas, no, peró 'l Ramonet no sembla pas que hi siga, cap d' aquells que van vestits, no ho es, aquell despullat... ho sembla... peró ¡ca! no va tan lleuger lo nostre y ademés no es tan gran de bon troc, no ho es pas, no; ¡oh! y que porta un fardell sota el bras, deu ésser la roba. ¡Ah! refúm! ¡jo 'ls hi hagués pogut atrapar.

Y ja anava á marxar quan vegé per allí terra dos objectes...—¿que es això?—se preguntá l' home y exclamá—plegantho—¡uns pantalons y una espartdenya, ¡be ha anat!, ¡já hem fet cassera!, que no vingui 'l xicot mateix sense pantalons y descalç d' un peu, no ho dono pas á ningú! ¡y darrera una pallissa!

Y agafantho, ho posá tot dins de la sarria y marxá tot content.

Mentrestant, los xicots, després que haguesen vist al home qui baixava y

després d' haverlo reconegut per lo pare d' en Ramonet, davaren á corre tots riu avall, peus que 'ls crits ni las pedras que aquell bon home 'ls enjegava, fassin prou pera detenirlos en sa improvisada carrera.

En Ramonet sorti de l' aygua agafá y tota en un fardell et se la emportá y clavá la roba á corre darrera 'ls seus companys.

Al ésser prou avall, y quan comprengueren que 'l pare de 'n Ramonet ja deuria ésser fora s' aturaren y el despullat se vestí ben despressa. Peró, veusaquí que quan s' anava á posá 'ls pantalons vegé que havian desaparegut—¿hont parán?—preguntá 'l xicot,—polser m' han caygut pel cami?—lo recorregueren tot y buscaren y escorcollaren per rocas, herbas, recòns... en lloch, en lloch apareixian los pantalons ni la espartdenya que del mateix modo que aquells havia trobat á faltar lo xicot dins del fardell que instantaniament havia format. Arribaren fins al gort mateix y ni allí aparegueren.

Allavors en Ramonet hi doná:—me 'ls dech haver deixat—digué—y 'l pare m' ho deu haver prés, ¡oh! y lo pitjor es que ho coneixerá.

Espantat ab aqueixa idea com si hagués comés una gran maliteta y groch com un pergami, marxá del riu voltat de sos companys qui procuravan consolarlo, més ell á cada quatre passas treya un suspir, y repetia llastimosament—¡ay lo pare!—

Camina que caminarás, arrivaren al poble; ja era fosch; en Ramonet anava al mitj de tots ab la brusa curteta, ab calsotets y sense espartdenyes (perqué l' altra la portava á la butxaca).

Talment semblava que portessin prés entre ells un gran malifetor, puig anavan pels barris més foscós de la ciutat guardant un silenci misteriós y al mitj, lo pobre Ramonet mitj despullat, y procurant sempre amagarse de por de que en mitj de las tenebras de la nit pogués la gent veure sos calsotets blanchs ab ratllas verdas y sos peus nus com un peix.

Al fi arrivaren á la porta de casa seva; dalt estavan resant lo sant Rosari, santa Maria deya 'l pare de 'n Ramonet pensant més que en aquella á qui anomenava, en lo baylet que dintre poch compareixeria á buscar los pantalons y la espartdenya—¿qui deu ésser?—se preguntava 'l bon home, rumiant en qui seria 'l xicot, qui s' hauria de desvergonyir davant seu; perqué encara que 'ls pantalons fossin d' en Ramonet, lo bon home no s' li havia fixat, puig sense mirarlos tan sols, lo havia ficat á sarria.

—Sigui qui vulgui—acabava al últim—¿els arreglaré de manera que 'm sembla que no hi tornaré ¡jo 'ls flich! ¡després de nadar s' en van á pendre las vellanas de tota la serra.

Tot aixó ho deya mentalment, puig pralmen no deya més que las Ave-Marias del Sant Rosari.

Mentres lo pare del Ramonet rumiava y resava ensemps, aqueix acongoyat y sens saber com presentarse, paupava per baix á l' entrada que era fosca que ni la boca del infern...

De sobte tocá la sarria y per referse un xich del cansament y rumiar com ho faria per sortirse d' aquella, s' hi volgué ajaure, més al posarshi la mà

per apoyarshi topá ab un troc de roba que com si estés embolicada...; extranyantli trovar tal cosa hont sols s' hi trovavan pomas, préssecs, cols y altrás fruytas y verduras, ho tragué á fora per mirarho á la rojenca claror d' un fanalet que estava penjat al costat mateix de casa seva; sos companys s' estavan encara á la porta, puig malgrat lo tart que era volían presenciar l' acabament d' aquella comedia que ab tan tragédichs pressagis havian vist comensar, perqué l' Autor, deyan ells—lo pare d' en Ramonet es un home molt rigorós.

A la débil llum del fanalet pogué Ramonet veure lo que era aquella roba.

—¡Los pantalons!— exclamá Ramonet cridant més de lo que hauria volgut y desembolicarlos un poch hi trová dins la espartdenya.

—Esperéme una mica—digué á sos companys, y alegre com unas Pasquas s' en aná á un recó de la entrada; se possá 'ls pantalons, se calça las espartdenyas, sorti y marxá junt ab los demés y donaren un tom pel barri. Tot aixó deya ell que ho feya pera referse de las emocións y poguerse presentar més seré davant de son pare.

Després de comentá 'l fet ab tots los seus companys s' en aná á casa seva; pujá las escalas tranquilament; encara que no del tot, puig tenia por de que no li sortis tan bé com ell pensava.

—Vaja, Ramonet,— digué son pare—¡fins ara? ¿y donchs del Rosari que no hi has d' ésser tu?... ¿y d' ahont vens ara? ¿no vens pas de nadar?, mira que si un dia sé que hi vas anat t' escarmentaré de mala manera.

—No, si no hi he anat á nadar, he anat ab l' Ambrós de cal Olaguer, lo Llorenset de ca la Casimira y uns quants més á la vinya del Bardis que també vana 'l seu Ignasi y hem fet una mica tart.

—Y no heu anat á nadar?— digué 'l pare ab energia.

En Ramonet tremolava com un fulla al arbre.

—No hi hem anat, no,— contestá al fi ab fermesa.

—Mira, avuy he anat al riu, y en un gort que hi ha prop del cami n' hi he vist cinch ó sis que nadavan; quan m' han vist á mi han apretat á corre peró encara he pogut arregar uns pantalons y una espartdenya y ¡á fé de món que no ho donaré pas que no vingui 'l mateix xicot, mitj despullat y descalç d' un peu. Y ara que 'n parlém tu Ramona ¿hont los has posat aquells pantalons y aquella espartdenya que hi havia dins de la sarria?

—Si no he vist rés.

—¿Com que no has vist rés, donchs, no t' he dit jo que lo dexessis?

—No m' ho has dit pas á mi.

—Donchs encara deuen ésser baix, anémlos á buscar.

Baixaren á la entrada, regiraren la sarria, y l' Antón se quedá de pedra al veure que havian desaparegut com per encantament las únicas pessas que havia pogut agafar.

—¡Jo 'l flich!— exclamá 'l pobre pagés—ara si que veig que encara n' hi ha de més espabilats que jo.

Los companys d' en Ramonet qui estavan escoltant desde la porta esclataren unanimitat en una rialla que

aná prolongantse y perdentse pels àmbits del carrer llarch y estret....

Cassimir Serrallonga.

Agost de 1901.

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA

Diumenge, dia 18, Sant Joaquin, pare de Ntra. Sra.—Dilluns, 19, Sant Magí.—Dimars, 20, Sant Bernat.—Dimecres, 21, Santa Joana.—Dijous, 22, Sant Timoteo.—Divendres, 23, Sant Felip.—Dissapte, 24, Sant Bartomeu.

NOTICIES

Després de sis mesos de crudel maldia, ha pujat al cel, a la edat de sis anys l'angelical criatura Lluís Cantero y Maymó, fill únich de nostre estimat company de redacció D. Emili Cantero Hernandez.

Si la pena de veurer morir a un fill es sempre una desgracia qu'aplana al ànim mes fort, la conformitat ab la voluntat de Deu y la seguretat de tindre un angel que vola a la mansió del Omnipotent pera pregar per son pare, pot, al menys, servir de lleuger consol al que tan amargament li arrebaten lo més estimat d'aquest mon.

Rebi nostre estimat amich senyor Cantero y Hernandez, lo pèsam que coràlment li adressen tots sos amichs y companys.

Atenent lo reduhit espay de nostre setmanari y l'acumulació de noticies de la setmana, deixem totes les referents a les vinentes festes, pera publicarles detalladament en lo número que sortirà 'l dia de nostra Excelsa Patrona.

Ha sortit cap a Elche, nostre virtuós senyor Bisbe, acompanyat de son familiar y demás servey palati.

Probablement tornarà a Tortosa a darrers de la setmana entrant.

Li desitjem bona anada y millor vinguda.

Nostre estimat amich y ferm company D. Agustí M.ª Gibert, Metje de Tarragona ha tingut l'amabilitat d'enviarnos un exemplar de la memoria que acaba de publicar baix lo titol de *Sanejament de les maresmes del Francolí, Riu Clà y la Pinada*, quin llibre s'ha estampat a expenses de l'«Associació catalanista de Tarragona y sa comarca.»

Los profonds coneixements de son autor en la materia que 's desenrotlla en tan profitós treball y la ploma gaiana del qu'ho ha escrit son prou pera que 'l lector sàpiga que 's tracta d'una obreta notabilíssima.

Felicitém de tot cor al amich senyor Gibert.

Nostre benvolgut confrare *Lo Camp de Tarragona*, ha introduhit noves reformes, augmentant lo tamany y 'l text.

Felicitém a tan valent campió de nostra causa.

L'Ajuntament y 'l Diputat per Tortosa fan gestions pera conseguir del senyor Ministre de la Guerra lo traslladar a nostra ciutat un batalló de cassadors ab sa banda de música.

La brigada municipal está arreglant lo carrer del temple y carrateres afluyents.

Nostre particular amich D. Lluís Bau ha sigut nomenat Jutje Municipal de Tortosa.

Passat demà será l'últim dia que 'l anomenat tren de banys farà sos viatjes especials al barri maritim de l'Ampolla.

Hem llegit una ben escrita exposició dels Pares de Familia de la Capital d'Espanya a la Reyna Regent en demanda de la llibertat d'ensenyansa. Aquesta petició, qu'any enrera ens hauria semblat un verdader contrasentit adreçada com es per pares catòlics en pró de la ensenyansa sana, sense mescla d'errors, en que volen educar les tendres inteligencies de sos fills, avuy per avuy conseguir lo que demanen baix lo criteri de la llibertat d'ensenyansa es una cosa que ompliria no tantsols totes les seves aspiracions, sinó que també de tota l'Espanya sensata que representa més d'un noranta cinch per cent de ciutadans.

Es tan gran y pesa com llosa de plom sobre la veritable y cristiana llibertat dels pares de familia el despotisme irritant del Estat oficial docent, que tota la llibertat, tots els privilegis y tots els halagos encara que sigan en menyspreu de la justicia, tots son pera els alumnes dels anomenats establiments oficials.

Les tendencies marcades d'aquest despotisme s'encaminen, sens dubte, a destruir los Col·legis privats y es que la fera centralista s'arrapa d'una manera escandalosa sense atendre que molts d'aqueixos Col·legis privats presenten millor cullita en sos quadros estadístichs.

Poca fè tenim en la ressolució favorable d'aquest assumpto de tan d'interés pera Espanya. Aixó, no obstant, creyem que tots els pares de familia deuen firmar-la encara que no siga mes que com a protesta d'aqueixa mida brutal.

Fentnos carrech de la pena qu'en aquestos moments embrassa 'l cor de nostre estimat amich lo distingit Advocat D. Joseph M.ª de Salvador, que plora la mort de sa idolatrada mare, al associarnos al dolor que sofreix, preguem a Deu per l'ànima de tan virtuosa com distingida senyora.

(Q. A. C. S.)

Hem rebut lo programa de les festes que 'n honor de son Angelich Patró Sant Lluís Gonzaga, preparen pera 'l dia 25 del corrent los Congregants de Maria Inmaculada.

La vetllada literaria que 's proposa celebrar la *Juventut Católica* promet esser molt solemne.

Lo dimars se celebraren a la iglesia de Ntra. Sra. del Roser, varies Misses aplicades en sufragi de l'ànima de la virtuosa senyora D.ª Assunció Baulenas de Canivell. Ab aquest motiu foren moltíssimes les persones qu'assistiren a dit temple.—(R. I. P.)

Los socis de la Societat Velocipédica de Tortosa organisaren lo dijous passat una expedició a San Carlos de la Rápita.

Los expedicionaris sortiren d'aquesta ciutat a les cinch del mati, retornán a les vuyt del vespre.

Los vehins del carré de San Roch celebraren la diada de son Patró ab festes de carré y serenata, regnant moltíssima alegria y gran animació.

Ha mort a Madrid la duquesa de Cánovas.—(D. L. H. P.)

Es cert que ha sigut contractada una importán y numerosa companyia de sarsuela cómica, pera donar funcions en lo teatro del Balneari durant les vinentes festes de la Cinta.

Lo dia 15 s'acabá 'l periodo de veda en tot lo Principat de Catalunya podent cassarse tota classe d'animals que no sian considerats com insectívors.

S'ha descobert una falsificació dels nous bitllets de 25 pessetas, que portan el bust de Quevedo.

Se diferencian dels bons en que 'l dibuix del bust es molt incorrecte, donant al rostre mes aviat un ayre de caricatura que de retrato.

Tota l'estampació es horrorosa, las tintas fluixas, y la xifra 25 ab la paraula «pesetas» que la segueix y que deuen apareixer transparents entre 'ls fils del marge dret del bitllets llegitims, han estat suprimidas.

REBALLS

Un cassador cassava. Se li aixeca una perdiu entre camas. Carrega, guayta, apunta, tira... pum! no la ensopega y 's posa a cercar. ¡Qu' es cas de trobar-la! Veu un pagés que llaurava.

—Hereu ¿hauriau vist una perdiu?

—No, senyor.

—Sembla mentida. ¿Ni volejar algunas plomas tan sols?

—Aixó si. Per cert que tan be volavan que fins duyan la carn ab ellas.

—¿Cóm estém? preguntava 'l Joseph al Ramon, qui venia del enterro de sa muller.

—Be, molt be, sobre tot després d'aquesta passejada. ¡Son tant bons los ayres de fora!

Un gandul aná a posar a una fonda; com fos ja molt passat mitjdia y no 's llevés, un dels criats trucá a la porta de la cambra.

—¿Qui hi ha?—va cridar lo dormilega.

—Un servidor—lo cambrer responia. ¿Qué desitja alguna cosa?

—Que 'm dexes dormir.

—¿Qué 's troba malament, pot ser lo senyor? Miri que ja son quarts de quatre; y com no 's lleva...

—Si 'm trobés malament me llevaria; ara com que m'hi trobo be, m'hi tombo altra vegada.

CURIOSITATS

Tothom sap que Victor Hugo fou un dels fundadors de la *escola romántica*. Una vegada que aná a cercar lo passaport pera fer un viatge a Alemanya l'oficial encarregat va preguntarli:

—¿La vostra gracia?

—Victor Hugo.

—¿Etat?

—Trentatres anys.

—¿Ofici ó professió?

—Fundador de la meua escola—exclamá 'l poeta alsant lo cap.

—Está bé—va dir l'oficial; y dirigintse al escrivent que tenia a sas ordres, afegia:—Estenga un passaport pel senyor Victor Hugo, trentatres anys y mestre de minyons.

VARIETATS

LA NINA DEL VESTIT VERT

Vestideta va de vert
ab una corona blanca.

La troba una donzelleta,
y:—*Amor*—li crida ab veu baixa.
Mes ella ni gira 'l cap
ni 'l seu caminar retrassa.

Més enllá hi veu un poeta
que boca badant la guayta
y ple d'emoció la crida
al veure que de llarch passa.

—*Gloria*—li diu—vina, vina,
que 'm tens l'ànima robada.

Y la nina se 'n mitg riu,
mormolant eixas paraulas:

—*Amor* m'ha anomenat l'una,
y *Gloria* m'ha cridat l'altre,
y ningú dels dos me crida
per lo meu nom d' *Esperansa*.

Francesch Pelay Briz.

PASSA - TEMPS

JEROGLIFICH

K c r :

XARADA RÁPIDA

La primera es vegetal; segona nota musical: *Tot en las iglesias*.

INTRINGULIS

A E U

Ab aquestas tres vocals y tres consonants formar lo nom d' un carrer de Tortosa.

FUGA DE VOCALS

Un. fl. r. n. f. M. g

Les solucions al número próxim.

SOLUCIONS AL NUMERO ANTERIOR

Al jeroglifich: *Marques y Comte*.

A la xarada rápida: *Vilaseca*.

A la tarjeta: *Bartolomé Robert*.

Manel Toga Munt.

Tortosa, Agost de 1901.

MORESO

GRAN

Botiga de calsat de totes classes

SABATES Y BOTINES D' ISTIU

Confecció esmerada pera 'ls que tenen los peus delicats.

Casa fundada l' any 1866.—Preus fixos.
Ventes al contat.

PLASSA DE LA SEU Y ARCH DEL ROMEU.—TORTOSA

ARTHUR MESTRE

Gran surtit de Petaques, Paraygues, Pipes.
Parassols. Bastons. Colls. Punys. Mitjes. Mitjons.
Joguets. Puntilles. Brodats. Perfumeria.
Acordeons. Objectes pera regalos
y tota classe d' articles pera barbers.

GRAN SURTIT DE QUARTINES JAPONESES
EN CARTÓ DE TOTES MIDES Y
VENTALLS DE TOTES CLASSES.
CORBATES, QUINCALLA, GUANTS, ETC.

Carrés d' En Carbó. 11 y 13 y Pescadors, 1
TORTOSA

LLIBRERÍA,
COMISSIONS Y REPRESENTACIONES

← DE →

D. Obdulio Rodriguez

Carré de Moncada, 1

TORTOSA

CALSAT DE VELA BLANCA Y COLOR AB SOLA DE CÁNEM

PROPI PERA EXCURSIONISTES Y BALNEARIS

PREUS:	Borseguí vela blanca sola cánem per home:	Pessetes	10'75
	“ “ color “ “ “ “ “	“	10'50
	Botina “ “ “ “ “ “	“	11'00

CASA MORESO Plassa de la Seu, y SUCURSAL situada al Pont de Pedra. -- Tortosa

LA CHERTOLINA

XOCOLATE
Y
LLEGITIM
TURRÓ
DE
CHERTA

Joseph Ricart
CHERTA (Tarragona)

GRAN FÁBRICA
DE BEGUDES GASEOSAS DE
ENRICH ZARAGOZA
Carré de S. Blay 11. Tortosa

PRODUCTES ELABORATS AB LO BICARBONAT DE SOSA PUR
Géneros existents

Llimonades gaseoses, fetes ab lo bicarbonat de sosa pur, classe 1.^a
Id. id. fetes ab tots los altres sistemes, classe 2.^a
Zarzaparrilla de essencia pura, classe 1.^a
Id. id. 2.^a
Brea Munera ab essencia, classe 1.^a
Cervesa alemana tónica y de gran pureza.
Cerveses estrangeres de totes classes.
Se fabrica l' Amer-Picón; Absenta, Vitter, Vermouts etc. etc. y tota classe de begudes refrescants.

IMPRESMPTA DE E. Cantero y Hernandez

IMPRESIONS PERA 'L COMERS: Factures; Cartes; Memorandums; Accions; Sobres; Prospectes; Lletres; Chéchs; Pagaré; Esqueles; Circulars; Notes de preus; Estats; Rebutis; Catálechs; Talonaris; Volants; Modelació pera oficines; etc., etc.
Impresions ab tinta de copia.

CROMOTIPOGRAFIES
Títuls honorífichs
Etiquetes de totes classes;
Invitacions;
Targetes;
Participacions de casament;
De naixement;
De primera Missa
De Professió Religiosa;
Recordatoris y tota classe de treballs fantasia.

Especialitat ab impresions artístiques sobre satí, papé japonés y pergamí.
Vinyetes modernistes y characters gòtich del sigle xv
Varietat en clixés pera goigs y escapolaris.
Targetes visita desde una pesseta lo cent.

IMPRESIO DE OBRES DE TEXT: Periodichs; Revistes; Memories; Reglaments; Follets; Obres científiques y Literaries, etc., etc.

Esqueles defunció. — Impresos ab tinta blanca sobre papé negre ó cartolina.
Treballs artístichs á varies tintes. — Cromos pera felicitacions y Carnets pera festes y menús. — Impresió de targetes postals.

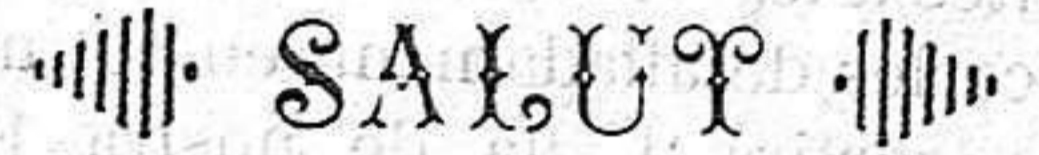
TIMBRES DE GOMA.—PLANXES DE FERRO ESMALTAT

Timbres de caoutchouc. — Tintes pera sellá. — Tampons, Caixes, Montures, etc. etc.

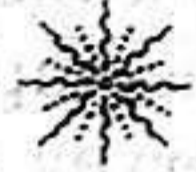
Carré de San Blay, 34. -- Tortosa

Hipofosfits CLIMENT

marca

Cura l' Anemia; Tsis, Debilitat; Desminjament y l' scrofulisme.

Demaneu l' aixarop marca SALUT, únich aprobat per la Real Academia de Medecina.

Farmacia Vergés, Carré de la Rosa
TORTOSA

FÁBRICA DE
OBRA REFRACTARIA DE
Joseph Cervera

Caputxins—Tortosa

Aquesta fábrica esta montada com totes les millors de Catalunya y Valencia, havent adquirit lo seu duenyó

UNA GRAN PREMPSA

pera la fabricació de tota classe d' objectes de terra refractaria.